

El pronom personal de primera persona, *jo*, presenta dues var., [j]o/[ɟ]o, respecte a la consonant, i j[o]/j[ɔ], respecte a la vocal. El seu ètim és el llat. vg. EO, doc. ja al s. VI, var. del llat. cl. EGO, generada en situació proclítica (EO SÚM), origen de IO > cat. *io*, *jo* (> cast. *yo*, fr. ant. *jo* > mod. *je*) i, en posició tònica (SUM ÉO; QUI? ÉO), origen de l'oc. *ieu*, port. i gall. *eu*, sard *eo*, rom. *îeu*.

Segons el tractament del fonema inicial tenim en cat.: a) *io*, propi de l'alg., eiv. i bona part del Principat, enfront de b) *jo*, propi del mall., men., ross. i resta del cat. peninsular; tanmateix, hem sentit de boca d'algun ancià mall. la var. [ɟ]/[ə'ɟ] en posició intervocàlica ("venc a un [di'ɟ]"), indicatiu probable d'una antiga convivència de formes; la resposta [ɟɟ] 182, de Tàrbena, repoblada per mallorquins al s. XVII, en podria ser una recialla.

Io es realitza [j]o, monosíl·lab, eventualment amb tendència a africada (17, 22) o [i]ó (39, 83-85, 133, 143, 159, 161, bisíl·lab;

iu 7 és un manlleu a l'oc. La var. [ɟ]o és una probable desafricació de [dɟ]o (la grafia *go* d'un doc. pallarès del s. XI en seria un testimoni, continuat avui en alguns parlars d'aquest dialecte [86, 101]).

Quant a la variació de timbre en la vocal, j[ɔ]/j[o], el seu origen està en relació amb la posició tònica o àtona del pronom dins el context: en el primer cas, vocal oberta ("Qui parla? -J[ɔ]"), i en el segon, vocal tancada ("J[o] parlo"), situació inicial que provoca inestabilitat i una distribució dispersa de les var., amb pràctica absència de j[o]/i[o] en cat. or. i notable presència de les dues formes en cat. occ.

Jo és l'única forma normativa d'aquest pronom des del *DOrt*, 1917; l'estàndard oral admet tant la pronúncia amb [ɟ] com amb [j] (*PEOLC Fonètica*, pàg. 17).

